

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din
Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SLOVENE

Ček račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inzerate Sarajevo št. 7563, Zagreb št. 39.011, Praga-Dunaj 24.797
Uprava: Kopitarjeva 6, telefon 2992

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2996, 2994 in 2050

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Naša trgovinska politika

V poročilih iz Beograda čitamo te dni vedno, da so se začela pogajanja za sklenitev nove trgovinske pogodbe, trgovinskega sporazuma ali sporazuma o ureditvi plačilnega prometa s številnimi državami, s katerimi imamo več ali manj živahne trgovske stike. V teku je že več pogajanj, pripravljajo se zopet nova, tako da živimo v dobi velike trgovinskopolične aktivnosti naše države.

Vprašanja naše zunanje trgovine postajajo vedno bolj zanimiva tudi za najširšo javnost, saj je na trgovini v važnih državah interesirano vse naše gospodarstvo od velikih uvoznikov in izvoznikov pa do malega producenta, za katerega pomenijo dobre pogodbe tudi višje cene za njegove izvozne proizvode. Zaradi tega se naši ljudje zadnje čase veliko bolj zanimajo za vprašanja naše zunanje trgovine, kot so se zanimali pred vojno, pa tudi v dobrih povojnih letih.

Trgovinska politika v današnjih časih se ima boriti z velikimi težavami. Vseposod se stavlja nove ovire našemu izvozu in ukrepi raznih velikih industrijskih držav pritiskajo na naš uvoz in škodujejo naši domači produkciji, ki se ima boriti z vedno težjo inozemsko konkurenco, kateri pomagajo med drugim izvozne premije, devalvacije valut itd. Zunanja trgovina je postala tako komplicirana zadeva, da se more z njo baviti vedno manjši krog oseb in trdijo, ki imajo sredstva in ljudi za opravljanje poslov, ki so s tem v zvezi. Pomisliti je treba, kako natančno morajo uvozniki in izvozniki poznati najrazličnejše carinske predpise, ki so se res kolikortoliko ustalili, zato pa so narasli na drugi strani posli, ki so nastali z novo ureditvijo plačilnega prometa med našo državo in inozemstvom. Sicer še nismo tako daleč kot Nemčija, ki mora izdajati vsak dan nešteto novih deviznih predpisov in tolačenj obstoječih predpisov, toda tudi pri nas se množe predpisi, komentarji predpisov v obilne knjige, katere mora vsak, ki ima z njimi opraviti, poznati do vseh podrobnosti, da ga ne prime ob prvi priliki kontrolni organ, ki se zanima za najmanjše malenkosti. Zaradi tega prevladuje v številnih državah vedno bolj hotenje, spravili vso zunanjo trgovino v roke države.

Pri nas je pri uvozu ostalo še kolikortoliko svobode, dočim smo v izvozni trgovini že napravili več korakov v smeri podpravljanja izvoza z večjim in manjšim uspehom.

V takih razmerah smo se tudi Slovenci pod pritiskom razmer vedno bolj začeli zanimati za našo trgovinsko politiko, vendar pri tem ne moremo pokazati posebnih uspehov. Kje so vzroki za to?

Predvsem moramo ugotoviti, da naša trgovinska politika pozna predvsem razmere v naših ziborodnih krajih, odnosno krajih, ki so bližje Beogradu. To je razumljivo, saj med vodilnimi možmi v naši zunanji trgovinski politiki ne najdemo dosti Slovencev — ali pa nič. To bi bilo nujno potrebno izpremeniti v tej smeri, da se tudi naši strokovnjaki pritegnejo k reševanju tako važnih vprašanj, kot so ravno vprašanje naše zunanje trgovine, ki imajo tudi za nas lahko ugodne ali neugodne posledice.

Drugo, kar moramo ob tej priliki poudariti pa je mišljenje govorilnih krogov o pomenu posameznih predmetov za naš izvoz. Ti vidijo pred seboj samo številke našega izvoza, koliko smo izvozili pšenice, koruze, živine in češpeli, ne vidijo pa, da imamo tudi druge važne predmete, ki so prispevali v odlični meri k dobri bilanci naše zunanje trgovine. Zato ne smemo naše trgovinske politike voditi enostransko samo z ozirom na gotove predmete, ampak moramo upoštevati tudi druge enako važne predmete.

Pri zadnjem trgovinskem sporazumu z Italijo nam je uspelo dobiti znatne konfingente za našo pšenico in koruzo ter živino, ki so razmeroma višji z ozirom na prejšnji obseg trgovinskega prometa z Italijo kot pa konfingenti za naš izvoz lesa. Kolikor poznamo razmere v Italiji, je bila ta italijanska koncesija za našo živino, pšenico in koruzo diktirana Italiji prav za prav po njeni potrebi, katere se opaža v Italiji za te predmete, saj je v dobi sankcij italijanska preskrba z živili bila zelo slaba, kar se je poznalo pri življenjskem načinu prebivalstva v Italiji. Za take predmete so Italijani iz lastnega interesa dovolili višje konfingente, dočim imamo pri lesu sicer veliko povpraševanje za naše proizvode, toda Italija mora računati pri lesu s koncesijami Avstriji, kateri je dala na italijanskem lesnem trgu izredno stališče.

Toda, če so že dovoljeni konfingenti, potem nas ne smejo več zanimati podrobnosti, kako je prišlo do tega, ampak moramo gledati, da že obstoječe konfingente izkoristimo čim prej in pa z največjim dobičkom za naš izvoz. Tu prihajamo na nelahko vprašanje izvoza našega lesa v Italijo. Iz statistike naše zunanje trgovine je razvidno, da že oživila naš izvoz v Italijo, toda to je zlasti izvoz ohranjenosti in živine, kolikor pa gre lesa v Italijo, pa ne gre iz slovenskega produkcijskega območja. Sedaj nastaja nujna potreba, da preskrbimo tudi našemu lesu izvoz v Italijo, kar nas bodo drugače drugi prehiteli. Mogoče je tudi razdvojenost naših slovenskih ljudi glede nameravane rešitve uvrstitve izvoza lesa v Italijo bila vzrok, da se je ureditev zakasnila in da se šele sedaj dela na organizaciji izvoza našega melkega lesa. Toda naj bo že kakorkoli, potrebno bi bilo, da merodajne oblasti vključijo nekaterim različnim mišljenjem interesentov, ki je seveda vsa po svoje udeležena, izvedejo organizacijo izvoza lesa, pa s sodelovanjem interesiranih gospodarskih organizacij. Gotovo je, da se vsem ne da nikdar ustreči, posebno ne takrat, ko gre za njihove posle in njihove važne gospodarske interese.

V sedanjih razmerah, ko je potekel že več kot dober mesec od uveljavljanja novega trgovinskega sporazuma z Italijo, je zadnji čas, da se pokrene vprašanje slovenskega izvoza lesa z mrtve točke in da se da možnost zaslučka številnim našim gozdnim posestnikom, delavcem, žagarijem in trgovcem, ki so imeli svojočasno od lesa najvažnejši dohodek, in da se nadoknadi velika škoda, ki jo je utrpela Slovenija zaradi sankcij. Zato je tudi popolnoma utemeljeno, da zahtevamo Slovenci čim večji delež pri izvozu lesa v Italijo.

Končno bi omenili še važno dejstvo, ki nam se zdi nujno potrebno rešitve. Dejansko je vsa

Faulhaber pri Hitlerju

Nemčija išče sporazuma s katoliško cerkvijo
Na namig italijanske vlade —
ali ker jo potrebuje pri izvedbi štiriletke

München, 6. nov. TG. Vsi nemški listi so pri nesli kratko suboparno vest, da je državni kanceler Hitler sprejel v avdienco monakovskega kardinala Faulhaberja. O vsebini razgovora med državnim kancelerjem in visokim cerkvenim knezom pa listi niso smeli prinesli ničesar.

V bolj poučenih krogih pa trdijo, da je prišlo do tega sestanka na pobudo bavarskega državnega namesnika generala von Eppa, ki se je sestanka tudi udeležil. Kardinal Faulhaber je znan kot neustrašen zagovornik pravic katoliške Cerkve in če bi bila njegova volja obveljala, bi bilo prišlo do odprtega spopada med narodno-socialistično državo in katolicizmom, ker je še vedno mnenja, da je boljše odprtje v boju, kot pa izhirati v nemoči. Kardinal Faulhaber je tudi neprestano predmet srditih napadov od strani narodno-socialističnega tiska. Njegovo stanovanje v Monakovem je pod stalnim nadzorstvom in letos spomladi je crkv. knez komaj ušel atentatu, ko je neka, še do danes neznana oseba streljala s ceste skozi okno v kardinalovo delovno sobo. Toda navzlic temu je kardinal Faulhaber dosledaj neustrašeno vztrajal kot odločen in neuklonljiv pobornik katoliških pravic in si ni pustil vzeti pravice, da bi vsaj s živo besedo zelo ostro kritiziral položaj, ki je nastal v odnosih narodno-socialistične države do katoliške cerkve.

Ako se je torej državnemu generalu Eppu

posrečilo prepričati državnega kancelerja, da bi bilo prav, če bi se osebno razgovarjal s tem odločnim škofom, je to znamenje, da je upanje na izboljšanje odnosov med državo in cerkvijo nekoliko upravičeno. Kardinal Faulhaber je brez dvoma tudi Hitlerju govoril s svojo znano odkritosrčnostjo in načelnostjo. V katoliških krogih so celo mnenja, da ne bo ostalo samo pri tem prvem sestanku, marveč, da se hoče državni kanceler z njim še enkrat posvetovati, nato pa povabiti k sebi vrhovni odbor konferenc katoliškega episkopata Nemčije, ki mu predseduje ravno kardinal Faulhaber in ki mu pripadajo še kardinal Schulte iz Kölna, kardinal Bertram iz Vraislave, nadškof Galen iz Münstera in škof Preysing iz Berlina.

London, 6. nov. TG. Tukajšnje »Times« posvečajo daljši članek sestanku med kardinalom Faulhaberjem in državnim kancelerjem Hitlerjem v Berchtesgaden, kjer se Hitler trenutno nahaja. »Times« pravijo, da je ta sestanek vzbudil v vseh političnih in cerkvenih krogih v Nemčiji in v inozemstvu veliko pozornost. Zdi se, da se je začel Hitler zopet osebno zanimati za spor države s katoliško cerkvijo in da je prepričan, da je treba nekaj storiti, da se v interesu države same odnosi s cerkvami izboljšajo. Govori se celo, da bo Hitler imenoval novega ministra za vero, ker se je dosedanj minister dr. Kerrl politično pre-

več eksponiral. Neuradno se v tej zvezi pogosto imenuje ime barona von Pappena, ki je katoličan in je sedaj nemški veleposlanik na Dunaju. Ze to ime samo po sebi zadosti pričča, da si narodnosocialistična država želi napraviti mir s katoliško cerkvijo.

»Times« pravijo dalje, da so bili nemški državni, ki vodijo zunanjo politiko, še nedavno od italijanskih državnikov opozorjeni, da smatra italijanska vlada spor med nemško vlado in katoliško cerkvijo kot veliko oviro za popoln razmah prijateljstva med obema državama. Nadalje smatrajo nemški državni, da je tudi z ozirom na novo španijo in na katoliško Avstrijo na vsak način treba iskati sprave s katoliško cerkvijo. Končno je Hitler osebno tudi mnenja, da je treba v dobi štiriletke, ko bo država od nemškega naroda zahtevala izredno težkih žrtv, na vsak način odstraniti vsa ognjišča nezadovoljnosti, če hoče, da ji bodo vse plasti naroda brezpogojno sledile.

Katoliški krogi si ne delajo nobenih utvar, vendar mislijo, da bi bilo morda le mogoče priti do kakšnega sporazuma na tej podlagi, da bi katoliška cerkev sodelovala z državo v borbi proti komunizmu, nemška vlada pa bi se zavezala, da bi strogo izpolnjevala vse določbe konkordata sklenjenega s sveto stolico.

Madrid v plamenih

Rdečim se ne smilijo ne žene ne otroci

Madrid, 6. novembra. b. Cete generala Franca se nahajajo pred vrati španske prestolnice. Poveljstvo nacionalnih čet je končalo zadnje priprave za naskok mesta, ki se pričakuje vsak trenutek. Sedaj se vodijo zadnje borbe po okoliških bregovih, ki pa so zelo krvave in se sreča nagiba zdaj k napadalcu, zdaj zopet k branitelju. Iz nekaterih točk so nacionalisti že neštetokrat vrgli rdeče miličnice, pa so se morali nato zopet umakniti, ker so okrepitve vedno pravočasno stopile v akcijo, tako da se nacionalni vojaki, ki se stojijo po večini iz Maročanov in legionarjev, niso mogli utrditi. V Madridu pa še vedno mrlično delajo barikade, medtem ko otroci, žene in starčki bežijo iz Madrida. Večina za borbo nesposobnih oseb je bila odpremljena z železnico v Valencijo. Kakor poročajo, je pričakovati strahotnih uličnih borb na nož, v katerih bodo sodelovale vse čete, ki so na razpolago madridski vladi.

Trpljenje v Madridu

Prebivalstvo španske prestolnice preživlja trpljenje, ki ga ni mogoče označiti z nobenimi besedami. Lahko se trdi, da je od večraj naprej Madrid v plamenih, kajti v vseh delih mesta se dvigajo ogromni stebri dima, ki se neprestano širijo. Ozračje je dušeče, tu in tam pa se razlegajo eksplozije bomb in granat, pomešane s kriki madridskega prebivalstva, ki mu hočejo nacionalne čete prinesiti rešitev, kakor hitro bo le mogoče. Vse požare so povzročile vžigalne bombe belih čet, ki hočejo v ozadju napraviti zmedo in demoralizirati branitelje, da bi se čimprej končali peklenski boji za špansko

prestolnico. Ves pritisk in vsi napor nacionalnih čet pa so naleteli na gluha ušesa madridskih močtev, ki neprestano pošiljajo nove čete v strelske järke, da zadržijo nacionalni val. Zene, otroci, deklice in starčki so zapustili svoje domove, trgovci pa so zaprli trgovine in se postavili v vrste borcev.

General Varela napada z jugovzhoda na svojem sektorju v treh smereh. Njegovo desno krilo napada komunistične postojanke pri letališču Getafe, ki je v teku večerajšnjega dne neštetokrat menjalo gospodarja. Desno krilo generala Varelle so sprejeli istotako dobro organizirane kolone marksističnih borcev, ki so sestavljeni od pristajev ministrovskega predsednika Larga Caballera. Srednje bojišče generala Varelle pa je osredotočeno okoli mesta Leganes, ki leži skoraj v zapadni smeri samega letališča Getafe. Tudi tukaj se vodi hud topniški dvoboj, ki ga tu in tam prekine brutalni spopad vojakov na nož. Na obeh straneh so izgube ogromne. Bojišče je pokrito z mrtvci in ranjenci, ki kličejo za pomoč.

Ko je bila bitka v najhujšem teku, pa so se letalske sile nacionalnih čet spravile na Madrid in ga bombardirale.

Tri kolone generala Varelle z uspehom nadaljujejo svoj zmagovalni vojni pohod in so imele do sedaj v borbah največ uspeha.

Borba od moža do moža

Včerašnja bitka na tem sektorju se je pričela na nenavaden način. 1200 komunistov se je na nerazumljiv način približalo nacionalnim položajem, ne da bi jih opazile straže. Pred samo zoro so se komunisti v največji tišini priplazili do predstraž, njih pobili ter takoj nato izvršili strašen pokol nacionalistov. Kljub temu, da so glavne čete vidle, da nekaj ni v redu s predstražami, pa so bile zelo iznenadene. Iznenadenje pa je trajalo le kratek čas, kajti nacionalni borci so se takoj zavedli resnega položaja in skušali preiti v protinapad. Razvnela se je krvava borba od moža do moža, v kateri je sodeloval sam general Varela, tako da so ga komu-

Včerašnji boji

Sevilla, 6. nov. b. Davi so se nadaljevale borbe za Madrid. Bele čete so oddaljene od aredišča mesta samo še 6—10 km, tako, da njih topništvo z največjo preciznostjo bombardira posamezne važne objekte v mestu. Topovski ogenj je bil davi osredotočen na zgradbo zunanega ministrstva, v katerem je glavni štab madridske obrambe. Begunci, ki so zbežali k nacionalistom trdijo, da so pričeli v mestu ropati anarhisti in komunisti trgovine in privatna stanovanja. Če nacionalisti ne bodo še danes zavzeli Madrida, bodo anarhisti pobili vse talce, ki trpijo po madridskih ječah.

Po vesteh iz Pariza so miličniki včeraj popoldne napadli položaje belih pri Tojeronu de Valesco, vendar pa so jih nacionalisti odbili ter zaplenili sedem ruskih tankov. Tedaj pa je zopet pridrvelo 14 tankov, za katerimi je v bojni črti nastopalo 7000 miličnikov, ki so skušali prodreti pri Villa Viciosa. Borba je trajala cele tri ure, v katerem času so nacionalne sile dobile močne okrepitve, ter se je končala s porazom rdečih.

Nova trgovinska pogodba med Francijo-Jugoslavijo

Belgrad, 6. novembra. TG. Tukaj potrjujejo vest, da pride v drugi polovici meseca novembra francoski trgovinski minister Bastid v Belgrad, kjer bo stopil v stik s predsednikom vlade dr. Stojadinovićem in z raznimi merodajnimi gospodarskimi krogi, da se čim bolj razširi gospodarsko sodelovanje obeh zaveznikov držav, ki je zadnje čase nekoliko zaostalo zaradi mednarodno-političnih okoliščin. Ni verjetno, da bi do takrat naša in francoska trgovinska delegacija, ki sta začeli pripravljati pogodbeno podlago za razširjenje trgovine med Jugoslavijo in Francijo, do takrat že končali svoje delo. Nova trgovinska pogodba med našo državo in Francijo bo za naš izvoz v Francijo in tudi za našo plačilno bilanco, mnogo bolj ugodna, kot je bila dosedanja.

Francosko odposlanstvo tvori francoski poslanik na našem dvoru grof Robert de Dampierre, konzul in sekcijski šef v zunanem ministrstvu Delenda, nadzornik finančnega ministrstva Mourville, trgovinski ataše pri francoskem poslanstvu v

Belgradu de Comine, višji nadzornik in veščak kmetijskega ministrstva Briol in nadzornik finančnega ministrstva in komisar v žitnem uradu Greue.

V jugoslovanskem odposlanstvu so minister za trgovino in industrijo dr. Milan Vrbanić, vršilec dolžnosti načelnika ministrstva za trgovino in industrijo dr. Saša Obradović, načelnik finančnega ministrstva Jovan Radulović, načelnik kmetijskega ministrstva Borislav Milutinović, svetnik zunanega ministrstva dr. Josip Miličić, generalni ravnatelj Privilegirane izvozne družbe Edo Marković, vršilec dolžnosti šefa zavoda za pospeševanje zunanje trgovine dr. Milutin Petrović, šef oddelka Narodne banke Žika Petrović, višji tajnik ministrstva za gozdove in rudnike Mihajlo Brainac, in pristav ministrstva za trgovino in industrijo Slobodan Karić, kot tajnik odposlanstva.

Na današnji seji so določili načrt dela, ki se bo nadaljevalo jutri ob 10.30.

Roosevelt v južno Ameriko

Na vseameriški kongres v Buenos Aires

New York, 6. novembra. AA. Na podlagi končnih izidov bodo imeli v senatu demokrati 75 zastopnikov, republikanci 17, naprednjaki 1, nezavisni 1, kmetje 2 zastopnika. Večina demokratov je največja od 1855 in 1869. V spodnji zbornici pa bodo imeli demokrati 334 mandatov, republikanci 89, naprednjaki 7 in kmetje z delavci 5 mandatov.

Predsednik Roosevelt je izjavil časnikařem: 18. novembra odpotujem na daljše potovanje na jug. V Zedinjene države se vrnem šele okrog božiča. Iz teh besed sklepajo, da bo predsednik Roosevelt prisostvoval vseameriški kongresu v Buenos Airesu.

Ali so nacionalisti ali fašisti

Zadnje čase so glasila Jutrova koncerna, ki stoji, kakor znano, v službi Živkovičeve stranke — če se to, kar krogi okrog g. Živkoviča predstavlja sploh se more stranka imenovati — pričela one sile španskega naroda, ki so proti diktaturi komunistov in anarhistov, nazivati »fašiste«. Znano je, da so predvsem komunisti tisti, ki vsako gibanje in delo, ki je proti njim naperjeno, označijo za fašizem, pa čeprav s fašizmom nima niti najmanjših stikov, ali je celo nasprotno fašizmu. Toda komunistom se tega niti preveč ne zameri. Kajti komunistem je predvsem preračunjen za neuke, duševno nesamostojne in primerno omejene ljudi, ki so zmožni fanatizma in slepe pokorščine, ne obsežajo pa nekoliko bolj sestavljenih pojmov. Zato komunistem je iz vsega početka življenje in svet poenostavil in spravil vse mnogolike pojave življenja čisto le močje na eden, edinstven imenovalec. Tako je za komuniste vse življenje le odvisit brezumnega gibanja materije, pozna le dve socialni plasti v človeštvu: proletarce in kapitaliste in končno tudi v politiki: le komunisti in fašisti. Ako torej komunisti označujejo španske borbe, ki se bore proti emisarjem IV. internacionale — za fašiste, je to le v slogu njih gledanja na družbo in svet.

Nekoliko drugače bi pa, mislimo, moralo biti z glasili generala v pokroju g. Petra Živkoviča, ki hoče biti, kolikor nam je znano, šef neke nacionalne jugoslovanske stranke. Nacionalisti vsega sveta pišejo o španski vojaški akciji kot o »akciji španskih nacionalistov«, čeprav ne povsem točno, ker so tudi še druge sestavine, ki so nositelji odpora proti komunizmu v Španiji in ne le nacionalisti. Človek bi mislil, da bodo tudi naši »nacionalisti« z veseljem označili uspehe »belih«, kakor jih tudi nekateri imenujejo, za »nacionalne« uspehe in se z njimi nekako postavili. Toda nič tega. Kakor za komuniste, so tudi za naše »nacionaliste«, španske bele čete »fašistične« čete in nič drugega. Razumljivo, da takšno stališče nekoliko bega čitatelje »Jutrovskih listov«. Iz zadržanja »Jutra« in »Naroda« bi namreč sledilo, da je nacionalizem istoveten s fašizmom, nad čemer se bo tudi v jutrovskih vrstah najbrž marsikdo začudil. Mogoče je pa tudi, da je vpliv nofovcv, ki so izrazili fašisti in ki so stopili v JNS, že tako narasel v stranki, da je sedaj celotna stranka na tem, da se tudi uradno proglasi za fašistično in je pisanja »Jutra« in »St. Naroda« o španskih »fašistih« le priprava na prijetno in veselo presenečenje, ki bi ga zopetna prememba imena naših »Jutrovcev« v javnosti gotovo izzvala.

„Internacionala“ mesto „marseljeze“ v francoski mornarici

Pariz, 6. novembra. c. Danes je francoski senat obravnaval interpelacijo senatorja Dumesnila, ki je interpeliral vlado zaradi agitacije komunistov v mornarici. Interpelacija je bila zelo ostra in vse je pričakovalo, kako se bo vlada izvila iz te stiske.

Tekom poletja sta mornariški minister in njegov državni podtajnik obiskala več vojnih pristanišč in več mornariških arzenalov. V mnogih vojnih lukah sta bila oba člana vlade namesto z »marseljezo« sprejeta s petjem »Internacionala«. (Oba ministra proti temu nista nikjer protestirala. V enem izmed pristanišč je bil minister celo tako zelo velikodušen, da je dal vsem nastavljenecem in

delavcem v vojaških arzenalih enourni dopust, da so lahko vsi šli na neki komunistični shod.

Interpelant je ob koncu svojega kratkega govora naravnost vprašal vlado, ali meni še naprej dopuščati take slučaje in ali se bo držala pravilnika, ki prepoveduje v vojaških bivaliških petje »Internacionala«.

Mornariški minister Duparc in njegov podtajnik Blanchot sta v precejšnji zadregi morala čisto jasno izjaviti, da se bo vlada držala prepovedi petja »Internacionala« v vojaških objektih. Tudi stavke ne bodo več dopuščene v ladjedelnicah vojnih ladij, kjer mora delo sloneti poleg socialnih dolžnosti še na veliki zavesti moralne odgovornosti.

Nov kazenski zakonik v Nemčiji

Na rop otrok smrtna kazen — Stavka je zločin

Berlin, 6. nov. b. Ves nemški tisk objavlja dolge razprave o novem nemškem kazenskem zakoniku, ki ga je pravosodno ministrstvo izdelalo v malo manj kot treh letih na osnovi nemške narodnosocialistične ideologije. Najvažnejša določila novega zakonika so po časopisnih posnetkih naslednja:

Zločin umora obstoja, kadar kdo kakšnega človeka iz samega veselja do morjenja ali iz spolnih nagonov, ali iz pohlepa in drugih nizkih gonov zavratno, sirovo ali z obče nevarnimi sredstvi ali pa tudi iz razloga, da omogoči drugo kaznivo dejanje, umori. Zločin umora se kaznuje s smrtjo. Kazen se v izjemnih primerih more spremeniti v dosmrtno ječo. Vse druge zločine umora obravnava posebno poglavje in je kot kazen določena dosmrtna ječa. Kot poseben zločin obravnava kazenski zakonik »umor po naročilu ali na željo«.

Poskus samoumora in pomoč pri samoumuru je nekaznivo dejanje. Kaznivo pa je zapeljevanje k samoumuru, četudi bi dovedlo samo do poskusnega samoumora. Kaznivost tega dejanja ima za razlog, da se s samoumorum slabša obrambna moč nemške države. Kdor koga navede k samoumuru, opravlja veleizdajstvo nad državo, ki potrebuje čim večjega števila za boj sposobnih državljanov.

Kdor pripravlja ali daje na razpolago orodje, ki služi za umor in to stori z namenom, da bi se umor tudi izvedel, je zagrešil tudi kaznivo dejanje.

Splavi so kaznivi zločini. Dosledno temu je tudi vsa propaganda za omejitve otroških rojstev, kakor tudi vsako javno zasmejevanje zakona ali materinstva kaznivo. Rop otrok se kaznuje s smrtjo in se ta kazen ne more spremeniti v dosmrtno ječo.

Stavke, ki so v demokratičnih državah delavske pravica, so v Nemčiji kazniv zločin. Ima velja tudi za izprtja delavcev od strani delodajalcev.

Ravno tako so kazniva tudi dejanja, ki povzročajo pomanjkanje živeža ali pomanjkanje blaga, ki spada med nuje življenjske potrebe.

Denarne kazni se ne bodo več izrekale v absolutni višini, marveč v razmerju, ki ga bo sodnik sam vsobodno določal. Kdor nima nobenega dohodka, bo denarno kazen odslužil ne s zaporom, marveč s prisilnim delom v organizaciji prisilnega dela.

V novem nemškem kazenskem zakoniku igra varstvo časti veliko vlogo. Težke kazni so predvidene za zasramovanje nemškega naroda in njegovega voditelja. S tem se je prvič pojavila beseda »vodja« tudi v kazenskem zakoniku. Vseeno je, če kdo voditelja zasramuje kot državnega kanclerja, kot voditelja stranke ali kot zasebnika. Med zločine se prištevajo tudi zasramovanja narodnosocialistične stranke, nemške države, nemške oborožene sile in organizacije prisilnega dela (Arbeitsdienst). Posebno strogo se kaznuje poniževanje dejanj nemških armad ali junaške smrti nemških vojakov. S tem bo v bodočnosti zgodovinarjem nemogoče pisati o porazih nemških armad in bodo odslej enostavno vsa poglavja, v katerih bi bilo treba omeniti kakšen nemški poraz, iz vseh knjig, tudi iz znanstvenih, izpadla. Kaznivo je tudi zasramovanje ali poniževanje spoštovanja vrednih mož in žena iz preteklosti nemške zgodovine. K uradni razlagi so izrecno imenovana imena Hindenburg, Schlagetterja, Horst Vessela. Posebno varstvo zakona uživajo člani SA napadalni oddelki.

SS črni gardisti, polki nemške armade in občine. Zakonik pa izrecno odklanja vsako varstvo »tretji internacionali ali kakšni organizaciji vilmilcev, niti ne nudi varstva časti kakšni poljubni tovariški organizaciji ali svetovnonazornim skupinam, ki so napram nemškemu narodu nevrtralne«.

Dvojbo je zopet dovoljen. Sodnik dobi obsežne pravice pri ocenjevanju zločina in odmerjanju kazni. On bo lahko določil kazni tudi na podlagi »nenapisanega prava«.

Pravosodni minister dr. Gürtler je sprejel časnikaře ter jim v nevezanem razgovoru povedal, da je Nemčija dobila kazenski zakonik, ki odgovarja ideologiji narodnega socializma. Njegov namen je narod braniti, interese in voljo skupnosti utrjevati, čast, zvestobo do naroda, čistost plemen, nadalje oboroženo silo, čast dela in javni red zaščititi.

Pravosodni minister se je zgražal nad »plajljivostjo nemških sodišč«, ki niso hotela smrtnih obsodb izvesti. S to sramoto so l. 1933 prelomili. Samo l. 1932 na primer je bilo 77 smrtnih obsodb, od katerih niti ene niso izvršili. To bo sedaj drugače.

Mariborski občinski svet

Nocoj je imel mariborski občinski svet svojo 13. sejo. Občinski svet je imenoval v nov upravni odbor za državne meščanske šole občinske svetnike Jemca, Klančnika, Ozvatčiča in Grčarja, iz mestne okolice pa je kooptiral v odbor župana občine Studenci g. Kaloha.

45. pehotnemu polku se odobri za proslavo njegove krstne slave znesek 3000 din.

Župan je prebral nato nujen predlog občinskega svetnika Hohnjeja in tovarišev glede čimprejnejše zgraditve mariborske tržnice. Župan sprejme nujnost predloga, omenja pa, da ne bo tržnice mogoče zgraditi iz rednih sredstev in bo zato treba najeti posojilo.

Sledijo poročila posameznih odsekov. Za prvi odsek je poročal dr. Müller. Zavrne se pritožba neke mariborske tovarne zoper odmerjene takse za sirovi ogled zgradbe radi njene pritožbe na bansko upravo, ki naj načelno odloči o sporu. Proti odmeri hišne najemnine davčine so se pritožili Josip Benko, Ivan Windisch, Edita Šega, Alojzij Rosenfeld, Elizabeta Trof, Prva mariborska delavska pekarna, Maks in Milka Plauc in Leopoldina Lovrec. Vse pritožbe se zavrnejo.

Za drugi odsek je poročal občinski svetnik Aljančič. Odobri se pogodba z društvom za varstvo mladine glede najema delavskega azila. Tudi se odobri 40 prošenj za ubožno podporo v smislu predloga odseka.

Za tretji odsek poročila občinski svetnik Stabej. Ivanu Slugi se podaljša obveznost za zgraditev stanovanjskega poslopja v Levstikovi ulici za nadaljnjih 5 let, Juliju Glaseru se odobri parcelacija njegovega zemljišča v Trdinovi ulici; odobri se tudi regulacija cestišča Frankopaneve ceste ter se bo ta regulacija izpeljala prihodnjo pomlad. Stavljene pa je bil predlog, naj se za ureditev Komenskega trga predloži podrobni načrti. Predlog za preimenovanje ulic se odstopi odseku.

Dr. Anton Korošec v Mariboru

— Maribor, 6. novembra. Včeraj in danes se je mudil v Mariboru g. notranji minister dr. Anton Korošec, kjer je konferiral s svojimi političnimi prijatelji.

Pred novim rudarskim zakonom

Belgrad, 6. nov. m. V oddelku za vrhovno rudniško nadzorstvo ministrstva za gozdove in rudnike je te dni zasedala posebna komisija ter proučila vse načrte za novi rudarski zakon, s katerim se bo izenačila dosedanja rudarska zakonodaja v državi. Komisija, v kateri sodelujeta tudi rudarski inženjer iz Ljubljane Močnik ter vseučiliški profesor v Ljubljani g. Igor Pehani, je izdelala končni načrt ter ga predložila ministru za gozdove in rudnike v proučevanje.

Občni zbor Glavne zadrudne zveze

Belgrad, 6. nov. AA. Letni občni zbor Glavne zadrudne zveze bo 16. decembra v Belgradu pod predsedstvom predsednika zveze notranjega ministra dr. Antona Korošca. Na skupščini bo kakih 200 odposlancev posameznih zvez, ki so vključene v glavni zadrudni zvezi. Poleg določenega dnevnega reda bodo na tej skupščini razpravljali o kmetijskih zbormah, o uredbi za razdolžitve kmetovalcev in o zadrudnem zakonu.

Iz sodne službe

Belgrad, 6. nov. m. Za apelacijskega sodnika v Ljubljani IV. stopnje je postavljen Jurij Stenpihar, okrožni sodnik v Ljubljani. Napredovala sta v 4. skupino I. stopnje J. aršek Karol, sodnik okrajnega sodišča v Ljubljani in Ažman Cvetko, sodnik okrajnega sodišča v Mariboru. V 4. skup. II. stopnje je napredoval Andrej Levstek, starešina okrajnega sodišča v Konjicah.

Osebnosti

Belgrad, 6. nov. m. Na poštne uradu v Škofji Loki je postavljen za dnevničarja služitelj Maks Kavčič.

Belgrad, 6. nov. m. Postavljena je za administrativno uradnico šole za narodno zdravje v Zagrebu v VIII. pol. skup. Ljudmila Ogrinec, doslej v IX. skup.

Belgrad, 6. nov. m. Napredovali so na področju ljubljanskega železniškega ravnanstva v VIII. pol. skup.: za oficiale: Ivanuša Srečko, Maksimilijan Urh, Viktor Zvan, Ciril Jeretina, Martin Braz, Marija Prunk, Robert Jenko; za strojevodje: Janez Kavčič, Venceslav Osredkar; za poslovodja: Anton Prhave; za nadzornike proge: Franjo Ronko, Alojzij Rozman, Andrej Jordan, Jože Drnovšek, Ivan Pužan, Ferdinand Farkaš, Ludvik Čopi; za nadzornika brzojav: Martin Gobec, Ivan Sava Barl; za nadzornika signalov: Franjo Požgaj, doslej vsi v IX. pol. skup. V. IV. pol. skup. so napredovali za prometnika: Frančišek Pavčič, Richard Miler; za vlakovodje: Matija Plohl, Janez Kapelj; za strojevodje: Viktor Konečnik, Avgustin Belič, Karel Erber, Vinko Tome, Anton Engler, Jože Straus, Ivan Pirkovič; za nadzornika signala: Jožef Bizjak, doslej vsi v IX. pol. skup.

Belgrajske vesti

Belgrad, 6. novembra. AA. Nj. kr. Vis. knez namestnik je blagovolil sprejeti v avdienci stalnega delegata židovske agencije pri Zveza narodov Nahuma Goldmana.

Belgrad, 6. novembra. AA. Predsednik ministrskega sveta in zunanji minister dr. Milan Stojadinović je danes sprejel v svojem kabinetu v zunanjem ministertvu romunskega poslanika Guraneca, češkoslovaškega poslanika dr. Girsu in italijanskega poslanika Indelija.

Belgrad, 6. nov. m. Na posredovanje ministra brez portfelja dr. Kreka je kmetijski minister odobril Mlekarski zadrugi v Dobropolju podporo din 10.000.

Belgrad, 6. nov. m. Tukajšnje apelacijsko sodišče je znižalo kazen, na katero je bil obsojen znani vratar BSK Franjo Glaser radi tega, ker je nehoti sunil svojega tovariša Radomira Stokiča v Savo, da je ta utonil, na leto dni zapora, in še to pogojno.

Dunajska vremenska napoved. Naraščajoče oblačno, poslabšanje vremena ni izključeno.

Zemunska vremenska napoved: Toplo vreme, večinoma oblačno z dežjem.

Domači odmevi

Tečaj JRZ — preložen

Ljubljana, 6. nov.

Tajništvo JRZ obvešča vse, ki so se prijavili za gospodarsko-politični tečaj, da je preložen za teden dni.

Dr. Albert Kramer se zahvaljuje

Jugoslovanske novine, politični tednik v obliki revije, ki ga izdaja in upravlja Jurij Deme-trovič, ponatiskuje v svoji 5. številki iz »Jugoslovanskega glasnika«, glavnega glasila JNS, pozornosti vredno novico, da je senator dr. Albert Kramer poslal 51 novoizvoljenim županom po Dravski banovini čestitke in pozdrave. Vse hvalevredno je, da glavni tajnik JNS še vedno boče ostati v zvezi s »preprostimi ljudstvom« in da na ta način skrbi, da ga ljudstvo ne bi pozabilo, toda njegova pisarna se je pri tem precej užela. Saj je vsa združena opozicija izglasovala le 41 županov, pa še teh jih niti polovica ne pripada JNS, zato so nekateri kar debelo pogledali, ko so prejeli dr. Kramerjeve čestitke in pozdrav, čeprav celo življenje še niso imeli nobenega opravka z dr. Kramerjem, razen l. 1933, ko prav zaradi JNS niso mogli postati župani. Nekateri so se čutili užajane in bodo iskali zadoščenja, drugi so te »čestitke in pozdrave« smatrali kot izraz posvajanja, tretji pa kot milo prošnjo: »Ne zabi me!«

Zadnje sredstvo

Jutro mora biti v silni stiski, da je v obrambi pred svojimi nasprotniki pograbilo za zadnje sredstvo, začelo jim je namreč groziti — z grehom. Ker pa se s tem orodjem vsa zadnja leta ni pečalo, ga seveda tudi sukatni ne zna, zato »Slovenec« sprasuje, ali je razkrinkavanje delovanja jns-sarskih prvakov greh ali ne. Ker pa je za vsakega, tudi političnega, grešnika dobro, da se pred koncem nekoliko bolj popeča s svojo preteklostjo, mu hočemo premišljevanje nekoliko olajšati. Vpraša naj se, ali si niso JNS-prvakovi s svojimi krivicami in nasilnostmi sami ubili vse »osebne častice«, ki bi jim jo Jutro tako rado obvarovalo? Ali niso s svojimi goljufijami ubili vsega zaupanja v svojo poštenost, ki bi jim jo »Jutro« tako rado priborilo nazaj? — Sicer je pa to opozarjanje na greh stara taktika vseh trdovratnih grešnikov. Sliši se kakor mila prošnja: »Saj se lahko borite proti nam, pa vendar ne tako zares, da bi mi kar propadli.« Je pa prav, da se tudi »Jutro« od časa do časa spomni, da tudi v politiki ni vse dovoljeno, samo pred svojim pragom naj najprej pomele!

Večna cenzura

»Delavska politika« se je spomnila, da je oblast leta 1920 zaplenila dve brošuri, ki jih je napisal Fran Erjavce, sedanjí referent v prosvetnem ministertvu. Notico je brž pograbili »Slov. narod« in za njim še »Jutro«. To pogrevanje cenzure izpred 16 let pa je nekatere rodoljubne kroge spravilo v veliko zadrego. Pravkar so namreč nameravali izdati zbirko rodoljubnih papev sedanjega staroste SKJ Engelberta Gangla, ki jih je proizvajal ta veliki buditelj naše mladine še pred letom 1920 in jih poklanjal šolski mladini in učiteljem, ki so prirejali rodoljubne akademije. Pa ti »naši« socialistični in »nacionalistični« glasila govoriti o cenzuri in zbirka bo najbrž padla v vodo. Zgodovinarji jo bodo zelo pogrešali, ker na književnem trgu teh papev ni več. — Drugi pa so nameravali izdati v lični brošuri — pod političnimi vidiki — »Jutrovec« uvodnike iz leta 1928, pa se zopet vzbudijo spomini na cenzuro iz leta 1920 in tudi ta brošura najbrž ne bo zagledala belega dne, ker bi je glavno tajništvo JNS zaplenilo.

Kdo bo vodil?

Pred volitvami, 23. oktobra, smo napisali uvodnik »Nova mladina prihače«, v katerem smo samo zapisali že zdavnaj obstoječe dejstvo, da je namreč liberalizmu zmanjkalo mladine in da se je »nacionalistična mladina«, njegov zadnji nerodovitni cvet, ohranila »v nekaj redkih izvodi« le še po mestih, sicer pa da se mladina v velikem opredeljuje ali za katolicizem ali za marksizem, med katerima se bo v bodočnosti vodil boj. »Nacionalistična omladina« se je na te naše ugotovitve čutila užajeno in je v svojem osamljenem štirinajstodnevem glasilu na štirih straneh »Naša misel« zavpila, da je še tu in da bo ona utirala pota bodočnosti. Pri tem pa tako ponareja zgodovino katolicizma in ga tako obklada s priimki in lažljivimi očitki, da morajo vsega njenega zavračanja biti najbolj veseli — marksisti. — Redki izvodi, le še po mestih!

Znamenja zblizanja med Jugoslavijo in Italijo

Tržaški »Piccolo« poroča iz Belgrada, da so številni tamošnji jugoslovanski pisatelji in prijatelji Italije in italijanske literature izrazili željo, da bi se ustanovilo neko kulturno italijansko-jugoslovansko društvo kot prvo znamenje prijateljstva med Italijo in Jugoslavijo. Točneje pa »Piccolo« ne pove, kateri pisatelji in kulturni delavci si želijo takega društva.

„Narodni mučenec“

Dr. Dragoljub Jovanović, profesor na belgrajski univerzi, rad trpi »za ideje«, oz. vsaj rad vidi, da bi svet mislil, da trpi. »Samoprava« piše, da je te dni v levičarskem tisku inozemstva zopet razširil vest, da je bil prejšnjo nedeljo na nekem zborovanju v Šabcu aretiran in zaprt. Po sili se je hotel napraviti za mučenika, ker ga dosedanja izkušnja uči, da mu je to vedno koristilo. Če bi ga ne zapirala vlada g. Živkoviča in Jeftića, bi nikdar ne mogel računati na kak uspeh, še manj na priljubljenost med našimi ljudmi. Ker pa se vlada g. Stojadinovića ne mara posluževati sredstev reakcionarnih režimov in ker si gotovo ne želi delati poceni mučencev, dvomimo, da bi bila pripravljena delati ceneno reklamo za Dragoljuba Jovanovića. Verjame, da bi g. Drag. Jovanović dal še denar, da bi ga zaprli, po zadnjih občinskih volitvah pa prav gotovo, ko je v »svojem« okraju z največjo demagogijo dobil od 27 občin samo 5 občin. Pred 5. majem 1935 je maneviral s svojim zaporom in to se mu je bogato izplačalo. Toda 16 mesecev je bilo dovolj, da so se tudi zapeljani pristasi Drag. Jovanovića prepračili, da je ta marksist, kakor ga je imenoval dr. Maček, navaden vaški demagog, ki se poslužuje praznih fraz in ki je odpel svojo labudovo pesem l. 1935 v Piroto.

Tako »Samoprava« opisuje delovanje in uspehe Drag. Jovanovića. Dr. Dragoljub Jovanović pa je z vsem skupaj gotovo zadovoljen, zopet se je namreč pisalo o njem. Dr. Drag. Jovanović se namreč v političnem boju ničesar ne boji, razen — molka.

Volitve v Zbornico TOI

Odslej izvoljenih 54 zborničnih svetnikov od 62

Kot poročamo na drugem mestu, je glavni volilni odbor Zbornice za trgovino, obrt in industrijo objavil izid volitev za osem volilnih okrožij za obrtni odsek Zbornice, ker je bila za ta okrožja potrjena končno veljavna samo ena lista.

Na petkovi seji je odbor pregledal še 11 prijavljenih list za obrtni odsek. Od teh list je potrdil eno, 10 pa jih je zavrnil, ker niso imele izpolnjenih vseh pogojev za potrditev. Razlogi za to so bili formalnega in stvarnega značaja. Kot primer navajamo nekega kandidata za nek okraj, ki ni imel niti obrtnega lista in jasno ni mogel biti izvoljen. Drug primer je bil tale: na eni listi je bilo ime namestnika izdano in popravišeno ter vpisan nov namestnik.

Nadalje je moral glavni volilni odbor, ker v smislu uredbe ali ni bilo vloženih list, ali pa vlozene liste niso bile potrjene zaradi formalnih in stvarnih pogojev, za štiri volilna okrožja sestaviti sam kandidatno listo. Tako ostane sedem volilnih okrajev, kjer se bodo morale vršiti volitve. Tak okraj je n. pr. tudi Ljubljana-mesto, kjer stoji na neprotili liste g. Ivana Ogrina, stavbenika, in Miroslava Urbasa, mesarja, lista g. Gregarja Josipa, tes. mojstra, in Megušarja, peka.

Volitve bodo za obrtni odsek v 7 okrožjih za 8 mest

Skupna slika volitev obrtnega odseka je tale:

V osmih okrožjih so proglašene za izvoljene vlozene liste, ker je bila vložena samo ena lista, v štirih okrožjih je sestavil listo glavni volilni odbor, ki je tudi izvoljena, tako da se bo vršilo glasovanje samo v sedmih volilnih okrožjih.

Skupna slika zborničnih volitev pa je naslednja: izvoljenih je v trgovinskem odseku 16 svetnikov, v industrijskem odseku 16 svetnikov, v go-

stinskem odseku 10 svetnikov in v obrtnem odseku 12, skupno torej 54 svetnikov od 62, kolikor jih šteje skupno zbornica.

Glavni volilni odbor Zbornice za TOI je v petek na seji pod predsedstvom banskega tajnika g. Sinka sklepal o potrjenih kandidatnih listah za obrtni odsek zbornice.

Ker je bila za obrtni odsek v spodaj označenih volilnih okrožjih potrjena samo po ena kandidatna lista, je Glavni volilni odbor vse spodaj označene kandidate za zbornične svetnike odnosno namestnike v smislu čl. 25 ministrske volilne uredbe proglasil za izvoljene.

Glede na to so izvoljeni:

Za volilno okrožje 3: okraj Kranj: Kandidat (nosilec): Camernik Franc, ključavničar, Cerklje p. Kranj; namestnik: Stritih Anton, krojač, Trzin.

V 4. volilnem okrožju: okraj Ljubljana-okolica: Kandidat (nosilec): Simenc Ivan, vrtnar, Ljubljana; namestnik: Oblak Ivan, krojač, Vrhnika.

Celje: Kandidat: Hohnjec Miloš kitar, Celje; namestnik: Lečnik Anton, urar, Celje.

V 13. volilnem okrožju: okraj Konjice in Dravograd: Kandidat: Koschier Franjo kovač, Celje; namestnik: Založnik Franc, mizar, Konjice trg.

V 14. volilnem okrožju: okraj Maribor levi breg in Maribor-mesto: Kandidat: Soč, kitar, Maribor; namestnik: Kovačič Alojzij, pek, Tezno.

V 15. volilnem okrožju: okraj Maribor desni breg: Kandidat: Bureš Franjo, urar in optik, Maribor; namestnik: Podhraski Karol, klepar, Slov. Bistrica.

V 16. volilnem okrožju: okraj Ptuj z mestom Ptujem: Kandidat: Zadravec Jakob, imetnik paromlina, Središče ob Dravi; namestnik: Arnejčič Franc, čevljar, Ptuj.

V 18. volilnem okrožju: okraj Murska Sobota: Kandidat: Kavka Karol, tesarski mojster, Ljubljana; namestnik: Sukič Stefan, krojač, Murska Sobota.

Številki, da smo v novem kliringu z Italijo aktivni za 5 milij. lir.

Glede naše trgovine z Italijo je omeniti še zadnje statistične podatke ki so objavljali o naši trgovini z Italijo v mesecu septembru. Iz teh podatkov je razvidno, da se naša trgovina z Italijo polagoma oživlja in da je oživela v znatni meri še pred sklenitvijo novega trgovinskega sporazuma.

V prometu z Bolgarijo je naš klirinški saldo padel od 879.000 din na 733.000 dinarjev.

Turški kliring izkazuje neznatno povečanje aktivnega salda od 658.000 na 664.000 francoskih frankov.

Povišanje dividende Trepče

Družba poroča, da bo počenši z 19. novembrom začela izplačevati saldo dividende za poslovno leto 1935—1936 v znesku 10 in pol penice, dočim je že prej na račun dividende izplačala 9 penice. Skupna dividenda znaša torej za 1935—1936 1 angleški šiling 3 penice (na 4.5 milij. delnic), dočim je znašala za 1934—1935 samo 1 angleški šiling. Tako se je skupni znesek dividende povečal od 225.000 funtov sterlingov v letu 1934—35 na 258.720 funtov sterlingov. Preračunano v dinarje po tečaju 240 din za funt šterling da to za 1934—35 54 milij. din, za 1935—36 pa 62.1 milij. dinarjev.

Za novo poslovno leto 1936—37, ki se je začelo dne 1. oktobra 1936, prinašajo angleški in francoski finančni listi že produkcijske podatke za mesec oktober, hoteč s tem opozoriti na nadaljno ugodno konjunkturo za to družbo. Produkcija rude je znašala v oktobru 53.530 ton, nadalje je producirala družba 6.015 svečenih koncentratov s 77.27% svineca in 27.90 unč (1 unča je 31.1035 grama) srebra, torej 868 gramov srebra in 5.986 ton cinkovih koncentratov s 49.97% cinka.

Dvig delnic Trepče na pariški borzi. Zaradi ugodnega poslovanja uspeha družbe, ki je zvišala dividendo od 1 šilinga na 1 šiling 3 penice, so tečaj delnic te družbe na pariški in londonski borzi zelo poskočili. Tako so znašale notacije na pariški borzi:

	30. okt.	3. nov.	4. nov.
mali komadi	74	74	—
5 kom.	113	115	123, 120
10 kom.	112	120	122.5, 120
75 kom.	108	110.50	114 — 115

priz. Do »Botre Smrti« pa je prišlo takole, skoraj slučajno. Poznate dramatskega pisatelja dr. Mojžiša, ki piše pod psevdonimom Stanislav Lom? No, vidite, celo njegove drame o sv. Vavilavu in druge ste videli v Narodnem divadlu, pravite. On je dramaturg v gledališču, ter je nekoč potreboval v Brnu nujno godbeno spremljavo k svojemu »Devinu«. Takrat sem to v naglici naredil, obenem pa si zagotovil, da mi v potrebi on priskoči na pomoč. In tako sva se zmenila za libreto nove opere. Da pa takoj povem: jaz nočem takozvanih libretov, temveč bi hotel le imeti enakovreden tekst, ki pa nujno zahteva tudi glasbo. Sem proti vsakemu patosu v gledališču, proti Wagnerovskim gestam, ko se pevec zvija, pojoč dolge arije. Povem še to, če hočemo, da je naša umetnost pristno češka, da je treba, da nadaljujemo Smetanovo tradicijo. Zato bi si želel za motiv kaj našega, najraje kaj narodno pripovedko, ki pa bi morala biti nujno načasovna, obsegajoča vse dobe in vsa razpoloženja. Predlagal sem neko tako pripovedko, toda Lom mi je kmalu nato prinesel prvo poglavje »Botre Smrti«. Takoj sem se je lotil komponirati ter sem prvo dejanje imel končano že v dveh mesecih. Začel sem na sveti večer 1. 1928, potem pa sem jo vzel s seboj v Moskvo, kamor sem šel, in kjer sem jo nadaljeval. No, tam sem si tudi zlomil nogo, da še sedaj malo šepam, pa to je druga stvar.

Gospod skladatelj, ali bi lahko še v kratkem povedali vsebino te Vaše grozne »Botre Smrti«, ki se je ljudje že kar boje?

»No, moja »Botra Smrt« pa ni grozna, hoče biti vesela, optimistična, pravi tako, kakor jo gleda zdrava ljudska pamet, ki ve, da tudi smrt mora biti. Težko je povedati vsebino, ker k njej spada nujno tudi godba sama. Dejanje pa je nekako tako: v neko fevdalno vas se vrne vesel muzikant, ki ga doma pričakuje 12 otrok, trinajsti pa se mu v odsotnosti rodi. Kdo mu bo boter? Ničče noče biti, in on se že misli obestiti pa ga pred smrtjo ohrani — botra Smrt. Paradoks sicer, pa saj smo v pravilji. In zato se Smrt ponudi za botro, zlasti še, ko si izgovori samo, da bo po 13. letih prevzela sama vzgojo fanta ter ga naredila za odličnega zdravnika. Oče se vda in sledi krst. Prav tedaj pa se tudi na gradu rodi princesa, ki potem v zadnjem dejanju igra večjo vlogo. Drugo dejanje se godi v podzemlju pri botri Smrti, kamor po 13. letih pripelje oče otroka. Tam vidi oče same svečke-duše, ki dogorevajo. Za sina je pripravljena velika, za očeta pa le še majhen konček. Tu pride do izraza šegavo in zdravo gledanje kmeta na Smrt: vzame veliko svečo po je natakne na malo. Tako si je podaljšal življenje. Botra objubi, da bo otroka vzgojila za zdravnika, ter da bo vedno prisotna pri njegovih operacijah pri glavi (če bo slabo) ali pa pri nogah. V tretjem dejanju je sin že znan zdravnik, svetovno znan, hčerka iz gradu pa je bolna in zastojni išče zdravlja, ker ne pozna ljubezni. Toda Smrt stoji pri glavi. Tedaj se pojavi muzikant in obrne operacijsko mizo, da pride Smrt k nogam ter tako reši princeso, ki jo potem seveda dobi sin. Na njegovi svatbi pa Smrt zapleše z otrokom ter ga med plesom pobere.

Taka je moja smrt: optimistično vesela, in tako tudi muzika, včasih posegajoča tudi v humor. Prepletajo se pravilni motivi z najsodobnejšo realnostjo (Röntgen). Poudarjena pa je samo misel, da je Smrt najnaravnejša stvar na svetu. Ali mar ni?

Kakšen je bil uspeh v domovini in kako je ljubljanska opera prišla do tega dela?

Z uspehom se moram pohvaliti. Premiera je bila v Brnu, kjer jo je dal Vam znani dirigent g. Balaska. Tam so jo igrali devetkrat v Pragi šestnajstkrat. Potem pa še v Moravski Ostravi, Olomouci, Bratislavi, Plzni, kjer sem doma. Tudi je bila že v našem nemškem gledališču, pa morajo prej dati neko delo Ostravčev, s katerim so bili še pred smrtjo v dogovoru. Ljubljana pa je prvo mesto v inozemstvu, kamor stopa zdaj z današnjim dnem moja »Botra Smrt«.

Poslovil sem se od g. skladatelja in mu želim, da bi iz našega mesta njegova opera razširila po vsej Evropi.

Naša trgovina z Italijo. Naša trgovina z Italijo se je za časa sankcij gibala na zelo majhni višini. Tako je meseca julija znašal naš izvoz v Italijo samo 3.4 milij. din, toda avgusta je že narasel na 9.5 milij. din, septembra pa celo na 17.0 milij. din. Tudi za oktober je pričakovati višjih števil. Na drugi strani se polagoma obnavlja tudi uvoz iz Italije. Ta je bil v prvi polovici leta minimalen, julija je znašal 0.5 milij. avgusta je narasel na 1.1, septembra pa na 2.1 milij. din. Glavno, kar izvažamo sedaj v Italijo, je pšenica in žitina, dočim vsaj iz Slovenije še ni začel izvoz lesa v Italijo.

Koliko hotelov imamo. V zadnji številki revije »Hotel« za oktober 1936 čitamo naslednjo statistiko hotelov v naši državi: Skupno število hotelov znaša 729, penzionov pa 347. Sob je v hotelih in penzionih 26.200, postelj pa 41.109. Po državni statistiki za 1933 smo imeli v vsej državi 21.937 sob ter 36.593 postelj. Število osebja znaša v vseh naših hotelih 10.085, investirani kapital pa znaša 1.569.206.000 din. Na našo banovino odpade 129 hotelov in 93 penzionov s 5.883 sobami in 8.978 posteljami ter 2.161 uslužbenici. Skupna vrednost hotelskih investicij dosega v naši banovini dinarjev 372.451.000 V tem številu pa niso všteti vsi obrati, ki imajo sobe za tuje.

Zopet dvig cen v Franciji. Prejšnji teden smo poročali o indeksu cen v Franciji, ki je ostal od 17. do 24. oktobra v celoti neizpremenjen, pač pa je pokazal dvig cen uvoznih proizvodov in padec cen domačih proizvodov. Sedaj je objavljen tudi indeks cen za teden od 24. do 31. oktobra, ki kaže dvig skupnega indeksa od 444 na 452. Narasel je indeks domačih proizvodov od 480 na 486, indeks uvoženih proizvodov pa od 379 na 391. Skupni indeks za hranila je narasel samo od 467 na 473, indeks za industrijske surovine in izdelke pa od 425 na 434. Tu je najbolj narasel indeks tekstilij in sicer od 355 na 371.

Mednarodni borzi indeksi. Mednarodni borzni indeksi za delnice je skupno za 11 borz narasel v tednu od 24. na 31. oktobra od 66.4 na 67.3 (1927—100). Na posameznih borzah je bil naslednji (v oklepaji podatki za 24. oktober): London 82.0 (82.0), Pariz 52.1 (50.1), Berlin 45.1 (44.7), Bruselj 41.7 (38.7), Amsterdam 58.7 (57.7), Stockholm 24.4 (24.4), Curih 56.7 (56.2), Dunaj 56.2 (54.2), Praga 90.2 (90.2), Milan 119.0 (119.4), New-york 114.0 (112.5).

Borza

Dne, 6. novembra

Denar

V zasebnem kliringu je angleški funt na ljubljanski borzi popustil na 239 denar, na zagrebški in belgrajski pa na 238.20—239.80.

Avstrijski šiling je ostal na ljubljanski borzi neizpremenjen na 8.68—8.78 na zagrebški in belgrajski borzi pa je popustil na 8.55—8.65.

Grški boni so beležili v Zagrebu 33.25 blago, v Belgradu pa 32.90—33.60.

Italijanske lire so danes v zasebnem kliringu zopet popustile ter so beležile v Zagrebu 238.30—240.70, v Belgradu 248.80—251.20.

Nemški čeki so v Ljubljani popustili na 14.01—14.24, v Zagrebu na 13.9150—14.1150, za konec novembra na 13.80—14, v Belgradu pa so beležili 13.90—14.10.

Ljubljana. — Tečaji s primom.

Amsterdam 100 h. gold.	2392.66—2347.25
Berlin 100 mark	1743.03—1756.91
Bruselj 100 belg.	732.45—737.51
Curih 100 frankov	996.45—1003.52
London 1 funt	211.56—213.61
Newyork 100 dolarjev	4307.25—4343.56
Pariz 100 frankov	200.66—202.10
Praga 100 kron	153.44—154.54
Trst 100 lir	227.70—230.78

Promet na zagrebški borzi je znašal brez kompenzacij 2.704.897 din.

Promet na belgrajski borzi je znašal brez kompenzacij 2.052.000 din.

Curih. — Belgrad 10, Pariz 20.145, London 21.26, Newyork 435.5, Bruselj 73.5, Milan 22.925, Amsterdam 234, Berlin 175, Dunaj 77.5 (81.40 izplačano), Stockholm 109.60, Oslo 106.80, Kopenhagen 94.90, Praga 15.40, Varšava 81.80, Budimpešta 87.75, Atene 3.90, Carigrad 3.45, Bukarešta 3.25, Helsingfors 9.28, Buenos Aires 1.21.

Vrednostni papirji

Ljubljana: 7% investicijske posojilo 84—86, agrarji 48—49, vojna škoda promptna 377—379, begunske obveznice 67—69, 8% Blerovo posojilo 85—86, 7% Blerovo posojilo 76—77, 7% posojilo Drž. hip. banke 89—91, Trboveljska 180—190.

Zagreb, državni papirji: 7% invest. posojilo 85.50—86.50, agrarji 49—49.50, vojna škoda promptna 378—379 (377, 379), begunske obveznice 68.50—69.50, dalim. agrarji 64.50 denar, 8% Blerovo po-

**Če Vam
lasje
izpadajo
pomaga
Silvikrin**

Koncentrirana naravna hrana za lase

sojilo 85.50—86.50, 7% Blerovo posojilo 76.25—76.62, 7% stab. posojilo 85 denar. — Delnice: Priv. agrarna banka 190—195, Trboveljska 180—190, Oslj. sladk. tov. 130—140, Dubrovačka 200 denar.

Belgrad, državni papirji: agrarji 49.50 blago, vojna škoda promptna 378.50—379 (379, 378.50), begunske obveznice 69.75—70.25 (70, 69, 70), 8% Blerovo posojilo 86—87.25, 7% Blerovo posojilo 76.50—77.50, 7% posojilo Drž. hip. banke 91 bl, 7% stab. pos. 83.50 denar. — Delnice: Narodna banka 6900—7000, Priv. agrarna banka 193.50—195 (194).

Zitni trg

Novi Sad: Pšenica: bč. ladja Tisa in Begej 159—161, srem. slav. 152—153, ban. in bč 151—153, srem. ladja Sava, bč. ladja Kanal 157—159, bč., ban., srem. ladja Donava 158—160. Ječmen: bč., srem. 64 kg 108.50—110, spomladni neizpr. Ostalo neizpre. Tendence slaba, promet srednji.

Sombor. Oves: bč., srem., slav. 100—102. — Koruza: bč., srem. nova dec.-jan. 76—79. Otrobi: bč. 82—84, srem. 81—83. Fižol: bč. uzančni 195—205. — Tendence neizpre. Promet srednji.

Živina

Ptujski sejmi. Konjski in goveji sejem, ki j. bil v torek, dne 3. t. m. je bil izredno dobro založen kakor le redko kdaj. Obširno mestno sejnišče je bilo skoroda premajhno. In tudi kupčija je bila zelo živahna z ozirom na veliko izbiro živine. Prignali so 73 volov, 568 krav, 19 bikov, 64 juncev, 109 telic, 14 telet in 121 konjev; skupaj 1059 glav živine. Od teh so prodali 291 glav in sicer 25 volov, 166 krav, 9 bikov, 4 junce, 30 telic, 5 telet in 52 konjev. Tri vagone konjev je bilo prodanih v sosedno Avstrijo. Cene goveji živini so od zadnjega sejma nekoliko poskočile in so bile naslednje: Voli 3—4.20 din, krave 1.50—3.50 din, biki 2.50—3.75 din, junci od 2.50—3.40 din, telice 3—4.25 din, teleta 4—4.50 din za kg žive teže; konje so prodajali po kakovosti od 500 do 4000 din, žrebeta pa od 900 do 2000 din komad. Prihodnji konjski in goveji sejem bo 17. t. m., razven tega pa še 25. t. m. letni (Katarinski) žviński in kramarski sejem.

Svinjski sejem v Ptuj. V sredo, dne 4. t. m. je bil redni svinjski sejem, ki je bil istokotno izredno dobro založen, kupčija pa je bila srednja. Pripeljali so 361 velikih svinj in 352 prascev; skupaj 693 rilcev. Od teh so prodali 117 komadov. Cene svinjam so ostale na isti višini, kakor so bile na zadnjem sejmu in sicer so bile naslednje: Pršutariji 5.50—6 din, masne svinje 6.50 do 7 din, plemenske svinje 5—6 din za kg žive teže; nrtve teže 9—10 din za kg. Prasce stare do 12 tednov so prodajali po kakovosti od 50 do 140 din komad. Prihodnji svinjski sejem bo 11. t. m.

Kulturni obzornik

Češki skladatelj v Ljubljani

(K današnji premieri opere »Botra Smrt«.)

Ze nekaj dni se mu di v Ljubljani odlični češki gost profesor praškega konservatorija, skladatelj g. Rudolf Karel, kompozitor nove češke opere »Botra Smrt« (Kmotička Smrt), ki bo danes zvečer v naši operi stopila pred slovensko javnost v prisotnosti skladatelja samega. Ob tej priliki sem poiskal g. skladatelja ter ga prosil za par besed razgovora, da moremo njega in delo predstaviti naši javnosti.

Gospod skladatelj, ali bi mi morda izdali kaj iz svojega sedanjega glasbenega delovanja?

Kaj naj Vam povem o svojem delu? Pisati sem začel že pred vojsko, potem pa sem delil usodo vojaka in sem bil med legionarji v Rusiji. Izdal sem več komornih skladb, violinskih sonat, simfoničnih del, eno na temo »Demon«, več solospjevov (na lepo balado Medkovo ob priliki smrti njenega otroka) itd. Zdaj poučujem na konservatoriju kompozicijo, ter je bil izmed Slovencev moj učencec Srečko Koporec.

Potem takem je »Botra Smrt« Vaša prva opera. Rad bi vedel, kako ste prišli na njeno idejo in kakšen uspeh je imela v domovini?

Ne, nikakor ni to prva opera, temveč že tretja. Prva je bila »Hoče« (Fante), druga pa veseloigra iz praške boheime »Mlžino srce«, ki je tudi bila igrana ter je doživela okrog 11 re-

nih prostorih več predavanj in jih samo beležimo. Najprej je dne 30. X. podal univ. doc. dr. Burian uvod v moderno češko književnost, ko je karakteriziral razvoj iz realizma preko treh prehodnih generacij do prvega povojnega rodu. 31. X. je učitelj češkoslovaščine na ljubljanskih šolah g. Polak govoril v češčini o mladinski in otroški literaturi. — 3. novembra je sledil recitacijski večer moderne češke poezije, kjer je g. akad. Róger deklamiral Bfezinovo »Jutranjo pesem« (prev. T. Debeljak) in Wolkerovo »Balado o mornarju« (T. Debeljak), gđ. akad. Pelanova pa Bfezinovo »Moja mati« (T. Debeljak) in »Vigilije« (F. Albrecht) ter Sove »Pesem« (T. Debeljak). Wolkerov »Epitaf« (I. Loh), »Mirogoj« (B. Fatk), G. akad. Peterlin pa je recital Horino pesem »Dve minuti tišine« (O. Berkopec), Čarkovega »Vojaka« (O. Berkopec) ter Wolkerovo »Balado o kurjačevih očeh« (M. Klopčič). Vmes je imel urednik dr. T. Debeljak informativni govor o moderni češki poeziji ter je za zaključek recital svoj prevod Nezvalove surrealistične pesmi »Srajce«. — 4. t. m. je imel urednik B. Borko predavanje o »Karlju Capku«, kjer je analiziral in v skupine uvrstil njegove spise ter ga označil kot glavnega zastopnika češkega realizma in humanizma, za pravi plod češkega demokratizma. Akad. Róger je recital odlomek »Molčanž za Masarykom« v prevodu O. Berkopec. — 5. t. m. se je uvodoma urednik B. Borko spomnil stoletnice smrti največjega češkega pesnika K. H. Mácha z lepimi spominskimi besedami, nakar je režiser B. Kreft pokazal na češko tvornost v najnovejših smereh novega gledališča, posebej označujoč gledališče največjega režiserja E. F. Buriana ter »Osvobodeno gledališče« Vyskovca in Werche. — 6. t. m. pa je inž. St. Murko podal razvoj povojnih znanstvenih prizadevanj v češkoslovaškem kulturnem življenju, označujoč posebej delo novega »Slovenskega instituta«. — Z jutrišnjim predavanjem (ob 11 dopoldne) urednika dr. T. Debeljaka ob priliki 125 letnice rojstva pesnika balad K. J. Erbena pa se bo zaključil teden češkoslovaške knjige.

Pionir kirurgije

Pred nekaj leti so odkrili v McDowell parku (USA) spominško ploščo farmerjevi ženi Jane Todd Crawford. Pač redkoda se postavljajo spomeniki bolnikom in je dogodek vreden, da povemo na kratko, kdo je bila ta junaka žena, pri kateri je leta 1809 ameriški zdravnik dr. Ephraim McDowell, prvi v zgodovini medicini s smelo operacijo odstranil veliko novotvorbo na jajčniku.

Jane Todd je bila hčerka pionirske družine, ki se je naselila v Virginiji (USA). Pionirje imenuje ameriška zgodovina one farmerje, ki so v preteklih stoletjih v stalnih borbah z divjo naravo in indijanskimi plemeni počasi, a tembolj sigurno osvajali zapadni del ameriškega kontinenta. Težko in nevarno je bilo njihovo življenje. Iz trebljali so pragozdove, obdelovali zemljo in jo pripravljali za svoje potomce. Puška jim je bila tovarišica pri oranju, pri kosilu in pri večerji, spremljala jih je tudi v nedeljo k službi božji. Žena je pomagala možu pri napornem delu, delila z njim veselje in še več bridkosti, a v hudi stiski je sama prišla za puško in branila svoje otroke. Ni čuda, da je iz takega rodu izšla žena, ki ni poznala strahu in ki je stoično prenašala najhujše bolečine.

Rodila se je 1763 v Rockbridge County. Leta 1794 se je poročila s farmerjem, po imenu Tomas Crawford, a devet let pozneje sta se preselila z možem proti zapadu v Green County v državi Kentucky. Prebivali so v leseni hišici, pridelovali pšenico in tobak ter dosegli precejšnje blagostanje. Imela sta pet otrok, tri sinove in dve hčerki.

V začetku leta 1908 je žena mislila, da je zopet v drugem stanju. Ko pa je preteklo devet mesecev in težko pričakovanega poroda le ni bilo, so se odločili, da pokličejo dr. Ephraim McDowell-a, ki je že 14 let izvrševal prakso v 60 milj oddaljenem mestecu Danville. Mc Dowell je prišel, pregledal ženo in kmalu spoznal, da je tu nevarna tvorba v trebuhu. Predlagal ji je operacijo, pri tem pa naglašal, da še nikoli ni vršil take operacije, niti da ni o njej kdaj kaj čital ali slišal.

Zdravnik in bolnica sta si torej bila na jasnem, da gre za tvegan poizkus in da je zelo dvomljivo, ali se bo sploh posrečilo. Vendar se je junaka žena zavedala, da bo v tem stanju svoji družini le v breme in se je odločila za operacijo. Sredi najhujše zime je prejahala približno sto kilometrov dolgo pot do mesteca Danville. Jedva se je držala na konju. Potovanje je bilo jako naporno in je trajalo več dni.

Na sveti večer leta 1809 je dr. Mc Dowell pristopil k operaciji. Pomagala sta mu njegov nečak dr. James Mc Dowell in njegov privatni učenec Baker. Položili so bolnico na mizo. O omamljenju in o antisepsi seveda takrat še ni bilo govora.

Zaznamoval je mesto zareza s črnilom. Ko je otvoril trebušno duplino, se je pokazala velika cistična tvorba, ki bi bila povzročila smrt. Odstranil jo je, nagnil bolnico na desno stran, tako da je mogla kri odtekati iz trebuha in nato zašil trebušno steno. Tvorba je tehtala 22 in pol funtov, operacija je trajala 25 minut. Ves čas je bila bolnica pri zavesti in je molila psalme.

Vest o predzorni operaciji se je kaj hitro razširila po mestecu in ljudstvo se je pričelo grozeče zbirati pred zdravnikovo hišo. Šerif je množico le s težavo pomiril in preprečil, da niso vdrli v hišo in linčali zdravnika.

Stanje bolnice se je po operaciji hitro izboljšalo. Ko je peti dan po operaciji stopil dr. McDowell v njeno sobo, je ravno pospravljala svojo posteljo, a petindvajseti dan po operaciji se je zdrava vrnila na svojo farmo. Mc Dowell ni zahteval za to operacijo nobenega honorarja, češ, da je to bil samo poizkus, ki se je hvala Bogu, dobro posrečilo.

Leta dni pozneje se je Jane Todd Crawford s svojo družino preselila proti zapadu. Dosegla je visoko starost. Umrla je 30. marca 1842., torej 33 let po operaciji.

Vsakogar bo gotovo zanimala osebnost tega pionirja modernega zdravilstva, ki je s svojim tveganjem a dobro uspehim eksperimentom odprl kirurgiji novega in starega sveta pota ter s tem dodal svoj delež k njenemu sedanjemu razmahu.

Ephraim McDowell se je rodil leta 1771. Njegov oče je bil škotskega porekla, deloval je v upravni službi. Sina je hotel izučiti za zdravnika in tako ga je dal — po tedanjem običaju — za vajenca k zdravniku dr. Humfrey-u v Staunton (Virginija). Nato je šel mladi McDowell v Edinburgh, kjer je ostal leto dni. Zanimal se je zlasti za kirurgijo. Promoviral ni. Leta 1795. se je naselil v mestecu Danville, kjer je kmalu imel veliko kirurško prakso.

Leta 1813 je operiral drugi slučaj take novotvorbe, leta 1816 tretjega. Kmalu nato je vse svoje slučaje in svoja izkustva na tem polju opisal v nekem medicinskem časopisu v Philadelphiji. Govoril je stenam. Vsa zdravniška javnost se je mužala češ: baika! A ta neuspeh ga ni potrl. Leta 1819 je zopet opisal dva slučaja. Sele zdaj so postali pozorni nanj. Pričeli so ga posnemati. Najprej v Ameriki, nato v Evropi, dokler se ni njegova operacija splošno vpletala v kirurgijo.

Leta 1827 ga je University of Maryland imenovala za častnega doktorja in tako je — čeprav šele tri leta pred svojo smrtjo — dobil vendarle zaslužen priznanje za svoje delo.

Medicus Quidam.

Kje je žoga? Zmeda samih rok in nog. Trenutek poln napetosti v borbi londonskega kluba Rugby proti Bridge-Endu v Hernemillu na Angleškem.

Staro zgodovino Španije raziskujejo

Letos, aprila, je poslal starinoslovec profesor Frobenius skupino raziskovalcev v Španijo, da bi preiskali prazgodovinske slikarje na skalah. Ta ekspedicija je odmev afriških ekspedicij, ki jih je prof. Frobenius že vodil v isti namen. Dognali so, da so prazgodovinske skalnatne risarije v zvezi s španskimi. Razlika je pa med franko-kantabrijskim slogom risb v podzemskih jamah severne Španije in južne Francije in med onimi v vzhodni Španiji, ki so večinoma na skalnatih previsih in so narisane z rdečim in upodabljajo ljudi kot lovce, vojake in plesalce, one s severa pa predstavljajo zveri in večje lovske živali. Oba sloga pa sta se razvivala več tisočletij drug ob drugem. Letošnji raziskovalci so nabirali posnetke risb in slikarji obeh slogov. Seveda je bilo delovanje učenjakov ovirano radi nemirov v Španiji. Prof. Douglas C. Fox poroča o uspehih, raziskavanj in pravi:

»Delati smo začeli pri Puente Viego, ki je majhen kraj v provinci Santander in leži v dolini reke, ki jo obdajajo strme, apnenaste gore. Tu je votlina, v kateri so v vsej kamniti dobi bivali ljudje in so jo uporabljali kot nekako svetišče. Votlina je velika in jako vlažna in vsebuje dosti galerij s kapniki, ki se le po edinih mestih razširjajo do 20 m višine. Stene so v višini oči poslikane s podobami bizonov, jelenov, divjih konj in geometričnih oblik. Slikar in fotograf sta mogla delati v tej mrzli jami le v zimski obleki. Vhod v neko drugo jamo istega hriba je tako ozek, da morejo priti skozi le sloki in gibčni ljudje. Jama je zaeno tako zveržena, da smo morali potresti listje po tleh, da smo našli spet vhod. Raziskovalci so se morali radi nizkega stropa plaziti po vseh štirih in vleči s seboj še svoje slikarsko in fotografsko orodje. Jama vsebuje tudi svojo »prestolno dvorano«, neko višjo in težko dostopno galerijo, ki je v njej velik prestol, narejen iz stalagmitske gmote. Tu smo posneli enobarvne risbe jelenov, severnih jelenov in konj.

Laže smo delali v Altamiri, jami, ki leži za 35 km vzhodno, sredi položnega gričevja. Tu so velike, krepke, izrazite prazgodovinske podobe sveta, ki so na nizkem stropu glavne galerije. V drugih oddelkih smo dobili še risbe z ilovico, geometrične oblike, silhnete živali; te podobe smo posnemali šest tednov.

Ko smo se hoteli odpraviti na jug, proti Guadalajari da bi proučevali levantski slog, je bila politična napetost v Madridu že tako silna, da smo se morali vrniti iz te nevarne krajin. Na povratku smo videli v Coruni pri skalah blizu prastarega, svetilnika, ki so ga uporabljali že Fenici, jako

poškodovane, prav preproste risbe na kamnih, ki so predstavljale sidro, ljudi, kvadrate in kroge. — V gališki pokrajini, že blizu portugalske severne meje je bilo videti vedno več v kamen vrezanih risb raznih krogov, žarkov, jelenov, mečev in labirintov. Ti labirinti so jako spominjali na risbe na novcih iz Krete. Gališki kmetje ne pazijo na te važne starine in kadar zidajo novo hišo, uporabljajo te davne, porisane skale. Čeprav so znanstveniki že opozarjali ljudi na to in jim dokozovali veliko zgodovinsko pomembnost risbarij se vendarle kmetje ne zmenijo za take opomine. — Raziskovalci so srečno odpotovali iz Španije, preden so se začeli bratarmorni boji.

K nemirom v Iraku. Vstaja v Bagdadu, kjer so dobili vojaški in narodnostni krogi v dveh urah vso oblast v roke, je zaskrbelo londonsko vladno. Zlasti je umor vojne ministra Džafar paše razburil vse kroge. Vstaja se je začela z letalskimi bombami, ki so jih vstaji začeli metati na bagdadsko vladno palačo. Kralj Ghazi je razpustil parlament in razpisal nove volitve.

Veliki pohod v Madrid. Bele čete se po osvojitvi Navalcarnera pomikajo proti prestolnici.

Filozofija berača

Na Dunaju se je zgodilo. Ondi se je prav evojsko zagovarjal na sodišču neki slabo oblečen, štridesetleten možakar. Sodnik: Kaj ste po poklicu? Obtoženec: Nabiralec novcev. Sodnik: To se pravi, da se preživljate z beračenjem? — Obtoženec: Preživljam se temu ne pravi. Saj nič več ne živim, saj sem le iz navade na tem svetu. — Sodnik: V poslednjih letih ste bili večkrat kaznovani radi beračenja. Ali ne dobite dela? — Obtoženec: Kjerkoli prosim dela, mi rečejo: »Ali ste znoreli? Dela bi radi?« Podpore nimam nobene, torej? — Sodnik: Kje ste pa stali? Obtoženec: Moja kupčija ni stojšče, je le hodišče. Vse dobre postojanke so že oddane. Zato pa hodim po kavarnah, stanovanjih in podobno. Poleti se odpeljem na deželo, ko se zmrza, sem na Dunaju. — Sodnik: Kje stanujete? — Obtoženec: V skupnem ležišču. — Sodnik: Torej beračite vsak dan? — Obtoženec: Seveda, gospod sodnik, saj nisem nedeljski lovec, saj moram vsak dan jesti!

Sodnik je obtoženca oprostil. Obtoženec: Kaj ne, gospod sodnik, vas je preveč bolelo srce, da bi me kaznovali? Lepo zahvaljeni, gospod sodnik! Bog plačaj!

Sir Thomas Beecham, po vsem svetu slavniti voditelj londonskega filharmoničnega orkestra. Kakor znano, bo s svojim orkestrom nastopal v teh dneh tudi po Nemčiji.

Usoda umetnin v Toledu

Polagoma prihajajo poročila o usodi umetnin, ki so jih imeli v Toledu. V cerkvi Santo Tomé je visela ena najlepših slik velikega španskega umetnika Greca, krasna podoba pogreba grofa Orgaza. Na zvit način so uslužbenci cerkve skrili sliko. Sneli so jo in jo v stranski ladji cerkve položili na tla, čez njo po so dali deske tramovje in slamnjake za rdeče milčnike, ki se jim seveda ni niti sanjalo, na kakoli umetnini ležijo. Ker so bele čete tako naglo vkorakale v mesto, so bile rešene najlepše Grecove slike. Našli so jih v kleti neke hiše. Pripravili so jih bili že, da bi jih odposlali, a kakor je bilo videti, niso imeli več časa za to. Umetnine v starem muzeju Santa Cruz so pa popolnoma uničene. Ta muzej, kjer je bila prej bolnišnica in ki ima krasen portal, tvori s samostana nom franciskank de la Concepcion velikansko skupino stavb, ki so manj ko sto metrov oddaljene od Alcazarja. V veži muzeja pa je stal top, s katerim so obstreljevali severni del Alcazarja in zidovje obeh stavb, je prav preluknjano s krogli in strojnimi pušk. V notranjosti je vse vprav zločinsko razdejano. Ni slike ne kipa čudovitega muzeja, ki bi ne bilo uničeno in v samostanu niso pustili niti enega kota pri miru. Vse dragocene slike so pokradli in nikjer ni nobenega količaja vrednega predmeta. Brez dvoma so rdeči vse odnesli in prodali. Druge slike so bile žrtev milčnikov, ki so tu naravnost strahotno počenjali. Vsem slikam so izrezali glave, vs drugo pa razcefrali z noži. Vsaka Marijina slika, vsak križ je poškodovan; Kristovim kipom so odsekali glavo, roke in noge. Tudi iz katedrale so izginile vse umetnine in dragocenosti. Tako so popolnoma razbili slo: so Custodio z 200 kipci svetnikov iz pozlačenega srebra, ki jih je naredil Eurique de Arce za kardinala Jimenez v 16. stoletju. Mimo drugih dragocenosti je izginila z 78.000 biseri uvezena obleka Virge del Sagrario in dragoceni svetopisemski rokopis San Luis z minijaturami iz 13. stoletja. Mošeno z dragulji, ki so jo vzeli iz svetih predmetov katedrale, so našli v postelji poveljnika rdečih čuvarjev, ki so stražili nadškofijsko palačo.

Argumenti. Neki obrtnik je imel dva sina. Prvi je bil priden, drugi len. Nekega dne je oče zbudil lenega sina, rekoč: »Vstani in glej, kaj se je zgodilo. Starejši brat je našel na cesti polno denarnico. Torej vidiš, da je res koristno zgodaj vstajati.«

Leni sin pa odvrne: »Toda verjemi mi, oče, da je oni, ki je izgubil denarnico, še prej vstal kakor moj brat.« To rekoč, se obrne na drugo stran ter zaspi.

Nelson - alkimist

Neuton, ki je l. 1727 umrl, je zapustil razen svojega orjaškega, znanstvenega življenjskega dela, tudi še veliko neobjavljenih zapiskov, ki jih ima njegova pranečakinja, Viscountis Lymington, ki se je odločila prodati jih.

Objava teh zapiskov bo razodela mnogostranski velem tega znanstvenika, ki je že s 24. letom odkril diferencialni račun, zakon o težnosti in sestavo svetlobe v novih oblikah. Neuton je zapustil rokopise z več sto tisoč besedami, ki se bavijo z alkimijo in bogoslovjem. Ni čuda, da niso teh zapiskov tako dolgo objavili, saj bi bil svet osupnil spričo vesti, da se je tak velem bavil tudi s tem, kako bi bilo moči druge kovine spremeniti v zlato, saj je tedaj alkimija ni bila več v modi. Dasi je še kraljica Elizabeta hotela dati 500 funtov za »kamen modrikast«, pa je konec 17. stoletja pobijal Robert Boule stari nauk o štirih temeljnih snoveh, na katerih so temeljili alkimisti, in je postavil na njih mesto elemente prvine, ki jih ni moči razkrajati. Odkar so odkrili in razvili nauk o atomih, se je pravadna vera v umetno pridobljeno zlato osmešila.

Naša doba, ki je morala v marsičem spremeniti nauke o izsledkih prejšnjih stoletij, je tudi doživela nauk, da se dajo tudi atomi razdeliti na pro-

»Verujte mi: če bi ne bil lani napovedal konkurza, bi bil letos že berač.«

tone in elektrone in da je mogoče kako prvino spremeniti v drugo. — Leta 1919 se je lordu Rutherfordu posrečilo, da je spremenil dušik v kisik in odtlej se je znanost bliskovito razvijala. Gospa Joliot-Curie (hči zakoncev Curie) in njen mož sestavljata umetno radioaktivne prvine. Nedavno pa smo zvedeli, da sta dva fizika kalifornijske univerze, profesorja Lawrence in dr. Cork s tem, da sta razrušila atome, dobila zlato iz platine! S tem se je uresničilo toliko iskani in od mnogih stoletij zasmehovani smoter: da je mogoče narediti zlato iz drugih kovin! Seveda ne iz arzenika in žvepla, kakor so mislili srednjeveški fiziki, pač pa iz platine, iz kovine, ki je prej niso poznali in ki je še dragocenejša ko zlato. Tako je rešeno eno najstarejših znanstvenih vprašanj.

Policijski general Daluge (na levi) je te dni prispel v Varšavo, da je vrnil poljski obisk. General poljske policije Zamorski (na desni) je bival tudi v Berlinu, kjer je proučeval policijske razmere.

MALI OGLASI

V malih oglasih velja vsaka beseda Din 1.—; ženitovanjski oglas Din 2.—. Najmanjši znesek za mali oglas Din 10.—. Mali oglas se plačuje tako pri naročilu. — Pri oglasih reklamnega značaja se računa enokolonjska 5 mm visoka pletina vrstica po Din 2:50. Za pisarne odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službodobne

Viničarja

takoj sprejem. — Vprašati: Prelog, Jenkova 27, Celje. (b)

Službeiščejo

30 letni moški

gre v pomoč gospodarstvu na kmetijo, trgovino ali gostilno proti hrani in mali odškodnini. Ponudbe pošljite upravi »Slovenca« pod šifro: »Uporaben za vse«. (a)

Kupimo

Orehova jedrca

večjo množino — kupim. Naslov pove uprava »Slovenca« pod št. 16479. (k)

Prodamo

Hubertuse

nepremovljive 250 Din. in vsa oblačila po neverjetno nizkih cenah si naba vite pri Preskerju, Sv. Petra cesta 14. (l)

Volna, svila, bombaž

stano v bogati izbiri v vseh vrstah — za strojno pletenje in ročna dela po znižanih cenah pri tvrdki Kari Prelog, Ljubljana — Zidovska ul. in Stari trg

Smučarske čevlje

in gozzerice

priznane najboljši izdelek tvrdke

Zaje, žiri

dobite edinele pri tvrdki Trebar, Ljubljana Sv. Petra cesta 6

Šivalni stroj

znatne »Singer«, malo rabljen, poceni napredaj. Nova trgovina, Tyrševa cesta 56. (l)

Družinska Pratika

za leto 1937

se dobiva za ceno Din 5.— po vseh knjigarnah in trgovinah. Zahtevajte povsod Pratiko s podobo sv. Družine.

Posebej opozarjamo na nagradno uganko in knjižna darila

Zimske sportne srajce

v ogromni izbiri po neverjetno nizkih cenah samo pri Kreko, Tavčarjeva št. 2. (l)

Prodaj:

ročni voziček (elzo), motrske truge, diro, kason, vintu in konjsko opremo. Jegličeva cesta 16, dvorišče. (l)

Telefon 2059

PREMOG KARBOPAKETE DRVA, KOKS nuditi

Pogačnik

Bohoričeva ulica št. 5.

»Singer«, »Pfafl«

šivalni stroji, ženski, krojaški in čevljarski, ki odgovarjajo popolnoma novim, in kolesa — poceni napredaj pri »Promet« (nasproti križanske cerkve). (l)

KAPPEL pisalni stroji

so mojstrovin — mške tehnike. V vseh cenah. za pisarne in potovanja. Plačilo v obrokih. Jamstvo KLEINDIENST & POSCH Maribor, Aleksandrova 44

Radio

Dolgi zimski in večeri dolga kriza — v žepih naša pa ves navdušen radio veseli posluš.

Radio aparat

zelo dober, tricevni, 220 volt, napredaj za 600 Din. Brivnica Hešik, Jernejeva cesta, Siska. (l)

Glasba

Star čelo in violina ugodno napredaj. Kuntara, Kočevje. (z)

Posrestva

Droben oglas v »Slovenca« posrestva ti hitro prodaj, če že ne s potovim denarjem pod kupe ti s knjižico la

Prodaj veliko hišo

z velikimi trgovskimi prostori, pripravno za vsak obrat, ob Tyrševi cesti v Ljubljani. Naslov v upravi »Slovenca« pod 16498.

Vnajem

Rad — na svoje — bi začel, toda, kjer je stanovanje? Če pogledaš sen »V najem«, pa je rešen: uprabanje.

Lokal

za krojaško delavnico se takoj odda v centru. Polzve se: Goričar, Sv. Petra cesta 29. (n)

Velika suha klet

primerna za skladišče, se takoj odda v bližini trga. Polzve se: Goričar, Sv. Petra cesta 29. (n)

Stanovanja

Enosobno stanovanje z vsemi pritlikalnimi oddam z decembrom. Detelova 8, Moste. (z)

Dvosobno stanovanje

oddam. Polzve se: Koldvorska 18, pri hišniku.

Trisobno stanovanje

lepo, se odda v centru mesta. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 16463.

SOBE

Naj bo zima, naj bo leto, sobo imaš najeto, pač za zimo sta dinarjev, pa si v miru — brez viharjev.

Separirano sobo

za Bežigradom oddamo gospodu. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 16461.

Objave

Preklic!

Podpisani preklicujem mojo izjavo z dne 25. oktobra 1936, da G. F. Luznar, dimnikarski pomočnik ni kasiral nobenega računa zame po izstopu iz službe. Vohine Ivan, dimnikarstvo, Celovška cesta 72, Ljubljana VII.

Naročajte in širite

»SLOVENCA«

Srajce za gospode

modne poplin, bele, razne športne, flanelaste, spalne srajce, zimske in letne, spodnje gradl in barhent hlače, pižame, bele, sive in črne delovne halje, volneno in triko perilo — dobite najceneje v novi specialni trgovini

F. I. Goričar, Sv. Petra c. 30

Da se nova trgovina vpelje, dobi vsak, kdor kupi za več kot 25 Din, primerno reklamno darilec!

PUH - PERJE R. MIKLAUC LJUBLJANA

Izbira ni težka,

kadar treba določiti časopis, v katerem naj oglašuje trgovec ali obrtnik. Vsakdo bo pri tem upošteval list, potem katerega bo prišel najsigurnejše v stik z najširšimi kupnomočnimi sloji prebivalstva. In to je naš dnevnik »SLOVENE«, ki ga bere — posebno ob nedeljah — z malo izjemami vsaka slovenska hiša. En poskus Vas o uspehu prepriča!

Tinček in Tonček v Atlantidi

202.

Nežen objem...

Ko se je gorila naveličala čepeti na medvedovem hrbtu, je skočila na tla in s sprednjima tacama medveda »nežno« prižela na srce. Medvedu pa ta »nežni« gorilin objem kakopak ni bil nič kaj po volji. Opletal je z vsemi štirimi in na stečaj odpiral žrelo, da bi tulil, a dati ni mogel od sebe niti glasu. Pa to še ni bilo nič. Najhujše je ubogega kosmatinca šele čakalo.

Gorila ga je zdajci zgrabila z eno tace za rep, z drugo pa za kožo in ga zavrhela po zraku kakor mačka drobno miš. Nekajkrat ga je zavrhela naokoli, kakor da je ona vrtiljak, on pa deček, ki se pelje po njem. Medved je med tem divjim plesom prvič spoznal, da se naša zemlja v resnici vrti...

DOTRPEL JE PO DOLGOTRAJNI, MUČNI BOLEZNI, PREVIDEN S TOLAŽILI SVETE VERE, NAŠ LJUBLJENI ATEK, STARI OČE, SVAK IN STRIC, GOSPOD

IVAN DRAŽIL

MAGISTRATNI PISARNIŠKI RAVNATELJ V P., MEŠČAN LJUBLJANSKI ITD., ODLIKOVAN Z REDOM SV. SAVE IV. STOPNJE, ČASTNI PREDSEDNIK PEVSKEGA DRUŠTVA »SLAVEC« ITD.

POGREB DRAGEGA POKOJNIKA SE BO VRŠIL V NEDELJO, DNE 8. NOVEMBRA OB TREH POPOLDNE IZ MRTVAŠKE VEŽE SPLOŠNE BOLNIŠNICE NA POKOPALIŠČE K SV. KRIŽU

V LJUBLJANI, DNE 6. NOVEMBRA 1936

ŽALUJOČI OTROCI: SLAVA, DRAGI, SREČKO, ZDENKA, BRANKO IN OSTALO SORODSTVO

Alja Rahmanova:

100

Tovarna novega človeka

Roman.

Vrgel se je na delo, toda bil je utrujen ali pa mu nekaj ni bilo po volji, kajti njegov jezni obraz je pričal o tem, da mu nikakor nočejo priti na um prave misli. Nervozno je drsel njegovo pero po papirju in kot sled puščalo za seboj nesmiselno čekanje; z neprijaznim mrmranjem je reagiral na tihi jok otroka, ki se je zdaj pa zdaj oglašal.

Tanja je z malčkom v naročju sedela pri oknu in zrla na travnik, kjer so se po prvi, svežezeleni travi veselo podili otroci z mladimi psi. Nato je pogledala na cesto, kjer so se sprehajali praznično oblečeni ljudi. Dolgo je spremljala z očmi vsakega posameznika, tako dolgo, dokler ni izginil za ogrom. In žalostno ji je bilo ob tem pri sre.

Tam se je izza lahkega puha, s katerim je prijetna toplota obdala golo drevje, pobilskavala reka. Jasno, svetlomodro nebo se je bočilo visoko nad bele lise oblakov, ki so se raztezali proti bleščečemu soncu, in vse-povsod v mladem kipečem zelenju so ptice pele pomladne pesmi. Kdo bi se žalostil? Tako se je vprašala Tanja začudeno, bilo je zaman — ni ji hotelo postati lažje.

Ze tri dni pred veliko nočjo je Tanja pričela z velikim čiščenjem. Komaj se je vrnila iz urada, si je takoj privezala predpasnik, nato pa je pometala in brisala prah, kuhala in pekla, dokler se ni od snažnosti vse lesketalo, dokler ni bila vsa lava pokrita s slastnimi rečmi — in vendar! To ni bila velika noč, ki je živela v Tanjinem spominu iz dni njene srečne, otroške dobe...

Ta žalost se je je polastila že včeraj. Sama je šla v cerkev. Tovariš Vladimirov ji je sicer dovolil, toda opazila je, da se je jezil. Sklenila je, praznovati te praznike tako, da bodo v duši njenega moža vzbudili daljne spomine na njegove otroške dni. Na pisanice, na visoke rumene velikonočne kolače, na svečano, mirno razpoloženje, ki ga rodi le ta čudoviti praznik. In upala je, da bo s tem morda vendarle pokazala njegovemu srcu pot k visokemu, nedoumnemu čudežu teh dni, k vstajenju Kristusa.

Tanja se je odločila celó za to, da bo napravila pravo velikonočno jagnje. Kupila je malo gnjat, preskrbela si je z veliko težavo vse, kar je potrebovala za pravo pasho, izdružila je na trgu dva lončka s krasnimi hijacintami — vse je bilo tako lepo, tako pristržno, tako presunljivo kakor takrat, v davno minulih dnevih njene detinstva...

Toda tovariš Vladimirov je le psoval, ko je zagledal to velikonočno jagnje. Surovo je pojasnil, da ni niti Kristusa, niti vstajenja, da so vse to le buržujski predsodki, opij za ljudstvo...

Nato je Tanja odšla v cerkev. Bila je to majhna, borna hiša božja. V njej so bili revni, slabo oblečeni ljudje, večinoma starci. Tanja si je te ljudi pazljivo ogledala; brala je z njihovih obrazov, da so vsi nosili neskončno mero trpljenja na svoji življenjski poti, in videla je, da nobeden ni bil zaradi tega bremena strl, ker so bili polni vernega zaupanja v Kristusa. Čutila je, kako so bili ti ljudje polni zamaknenja in jasnega veselja, s katerim so pričakovali čudež vstajenja. Tanja je bila tako žalostna v srcu, ker je vedela, da njen mož ravno sedaj, v teh minutah, skuša uničiti v srcih toliko ljudi to svetlo, razveseljujočo vero v veliko daritev Kristusa.

Ko je Tanja stopila iz cerkve, je bil že popoln mrak; ozrla se je k svetlim zvezdam, ki so migljale na temnem večernem nebu in njena bol je ponehala, ko se je spomnila na drobne vrstice, ki se jih je kot otrok naučila na pamet, ne da bi razumela njihov globlji smisel:

Ne govori, da ni rešitve, ne govori, da v trpljenju umiraš: čim temnejša je noč — tem svetlejšje so zvezde, čim hujša bolečina — tem bližje je Bog!...

Tovariš Vladimirov že od jutra ni spregovoril besedice s svojo ženo. Jezil se je nanjo. Dozdevala se mu je preveč sentimentalna in razburjala ga je s svojo vero v to, kar je on smatral za neumno, otročje sanjarstvo. Jezil se je nanjo vso jasno veliko noč. Zopet se ji je zdela, da je njeno življenje strto in da je bil njen boj zaman, da se ji ne bo nikoli posrečilo spraviti v njenem možu na površje tisto luč, tisto dobroto, to, o čemer je vedela, da v njem spi, kar je na njem tako ljubila...

Čim svečanejši in čim veselejši so postajali obrazi, ki so hiteli mimo njenega okna, tem neznosnejša je postajala njena žalost, tem bolj osamelo in zapuščeno se je čutila. Ni imela človeka, ki bi jo ogrel z živo besedo, ki bi jo podprl in spravil pokonci.

Ko je tako zrla skozi okno v daljo, se je skoraj sramovala svoje žalosti pred pomladjo, pred modrim nebom in pred cvetečim brstjem. Toda pomagati si ni mogla, bila je žalostna, globoko žalostna. Z duševnimi očmi je spregledala vse svoje življenje in morala si je reči, da je živela vedno tako, kakor ji je narekovala vest. Zakaj so se zopet morali zbrati nad njo ti strašni trenutki duševne muke? Zakaj je morala biti ravno ta dan, ko naj bi se združila srca vseh ljudi v miru in radosti, ločena od svojega moža po tako globokem prepadu?...

Celotena naročnina na:

Lepotstvo in ljudsko knjižnico Zbirko domačih pisateljev Zbirko mladinskih spisov

7 vezanih knjig mesečno Din 25.— 3 vezane knjige mesečno Din 11.— 4 vezane knjige mesečno Din 9.— JUGOSLOVANSKA KNJIGARNA